

Joan Fuster, mesura de totes les coses

JOAN ROMERO*

Si intentar definir la complexitat d'una persona, o les múltiples vessants d'un fet, és difícil, en el cas de Joan Fuster la tasca de presentar la seua ampla i diversa personalitat em sembla més enllà de la meua capacitat literària per reflectir-la. Però, pense que parlar-ne de l'obra i pensaments del nostre escriptor, com un tot, ens és imprescindible per tal de comprendre millor la seua personalitat i, també, el temps històric concret que va viure, que és, no ho oblidem, el que hem viscut tots nosaltres, en bona part.

Hom ha senyalat que l'obra cimera (almenys cívica) de Fuster, *Nosaltres els valencians*, es el llibre que tots haguérem volgut escriure o teníem necessitat d'escriure (d'alguna manera el propi Fuster avala aquesta presumpció en indicar que ell l'escriu perquè veia que ningú ho feia), o el que és el mateix: *Nosaltres els valencians* és el compendi d'idees, hipòtesis, indicis, conjectures o deduccions que, acostats en major o menor grau a la nostra història i realitat, ens formulàvem des de la consciència de ser un país incomplet i inacabat. Potser ara reformularíem alguna d'eixes presumpcions (potser el mateix Fuster també ho fera), però des de l'avui estant, o siga, des d'una nova etapa històrica. En qualsevol cas, Fuster se'ns manifesta com una mena de promptuari dels interrogants que els valencians d'una època (i també, és clar, d'altres) ens formulen.

I no solament als seus llibres cívics; i no solament els valencians, tota la seua obra (una més específicament dirigida a un grup determinat, l'altra a uns altres) respon a interrogants poderosos però, sobretot, a interrogants d'un temps i unes circumstàncies que no per temporals poden ser vigents en altres períodes. En eixe sentit, adquireix plena vigència la seua irònica afirmació: "Ja coneixen el cèlebre aforisme grec: Joan Fuster és la mesura de totes les coses". Efectivament, Fuster és la mesura perquè les seues preguntes són les del seu món, les del seu país, les del seu poble, les dels seus conciutadans; són les preguntes que ens fem qualsevol de nosaltres. No vull entrar en subjectivismes de si estan millor o pitjor contestades, però sí que tinc interès a destacar la conveniència dels seus interrogants com a plantejaments socials (cívics, culturals...). Fins i tot les respostes

violentes vers la seua obra i persona (des del "fahrenheit" d'alguns dels seus llibres o efígie en cartró a les bombes al portal de Sant Josep, 10) són exponent de l'oportunitat de traure a la llum, a la llum de la discussió intel·lectual, a pesar que alguns bescanviaren cervell per vísceres, aquestes qüestions.

L'originalitat de Joan Fuster no rau tant en la ductilitat i accessibilitat del llenguatge que empra (importantíssim, sobretot si tenim present que els escrits els dirigeix a un públic quasi analfabet en la seua llengua) sinó en la lucidesa d'haver-se incardinat en una societat plena d'interrogants i haver tingut la clarividència de fer-los públics. Per això, la seua tasca no s'acaba als seus llibres, perquè aquests són una proposta contínua per a la reflexió, estudi i acció.

* Conseller d'Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana.

Arxiu: *El Temps*.